

IRU EREZTUNAK

Giovanni Boccaccio'ren

II Decamerone-tik

Melchisedech judua, iru ereztuneri buruzko ipuin baten bidez, Saladin'ek gertu zion amu galbidetsutik itzuri egiten da.

Neipile'k inguruan zeuzkan guziek gozartu zuten bere ixtoria bukatu zunean, Pilomene, erregiñaren keifu batera, aria artu ta onela asi zan :

“Neipile'k arestixean esan dun ixtoriak, judu bat beingo batean arkitu zan kinka gaitza oroiterazten dit. Aski mintzatu gera onezkeror Yainkoaren gorespenaz ta gure fede deunari buruz. Gizonen artean yazotzen danari buruz mintzatzeko garaia eldu zaigula uste dut. Ortarako, egin litzaizueken galde zaillai zurki erantzuten irakatsiko dizuen ixtori bat kontatuko dizuet. Yakin bear duzute, ba, lagun maitagarriok, ergelkeriak gizon aberats eta altsu bat egoera errukarrienera eror-erazi dezaken bezela, zentzunak yakintsua onez atera dezakela ere galbide aundienetatik, zoriona ari ekarriaz sarri ta etorkizun artetsu bat segurutzen diolarik. Alperrikoa dugu, oraingoz, gizonen ergelkeria beren erorikoaren bidea dala erakusten diguten gertatu ugarietz yardutea. Gure ondore onen erroak diran zentzun eta antzeari buruz ari nai dut, agindu dizuedan bezela, ixtori labur ontan.

Saladin, bere mendeko gizon aipatuenetako bat izan zan, eta bere kemena zala bide, bigarren mailleko aginbide batetik Babiloni'ko errege-aulkiraiño goratu zun bere burua. Gurenda arrigarri asko lortu zi-

tun kristotar eta mairutarren gaiñean, baiña guda aiek eta bere esku-zabaltasunak eragin zizkioten gastuek aren urreta ustü zuten. Bere zorrak ordaintzeko dirutza baten bearrean zegola ta ura nola billatu ez zekila, Alexandria irian lukurreriz dirua ematen zun Melchisedech zerritzan judu aberats batez oroitu zan.

Etsita zegon gizon ark, nai bazun, bear zun dirua eman zezaïokela, baiña, aldi berean, ba-zekin irabazkoia zana ta, orregatik, ura alako gauza gogo onez egiteko gerturik egongo ez ote zan bildur zan.

Alditxo batez nasduran egon zan, ez baitzun indar bidez ari nai. Buruenik, bearrak eraginda, irudiz zentzuzko dan bide batez baliatu zan bere yomugara eltzeko.

Alako egunean, yudua etor-erazi zun eta bere alboan, nabastarrez, ura eseri erazita, esan zion :

—Gizon yakintsu ori, guziek zure buru argia ta yainko-gauzaetan duzun yakintza gorai patzen ditute. Eñan zenizadake iru erlijio auetan, yudutarra, maomarra ta kristotarra, egiazkoa zein dan?

Izan ere, gizon yakintsu ta zurra zan yudua. Saladin'ek sare bat edatzen ziola ulertu zun, bai, ta ezin zukeala ere iru erlijioetako bat ere obetsi bere burua galbidean yarri gabe. Ateka txar artatik atera lezaken erantzun bat bere buruan billatuta, bereala bide bat arkitu ta yadetsi zun :

—Yaun ori, niri egitea on zaizun galde ori guzizkoa da ta artzaz zer uste dudan dakizuntzat, ixtoritxo bat yaulkiko dizut. Adi zazu, mesedez. Oroimenak uts egiten ez badit, gogoratzen zait askotan yaulkitzen entzun dudala ba-zala beñiola gizon aberats eta altsu bat bere pitxi baliotsuen artean ereztun oso eder eta ezin-etsizko balioko bat zeukana. Pitxi ura, bere salneurri ta bakantasunagatik beti sendiarengan egon zedilla nai izanik, agindu zun berak ereztuna eman eta bere eriotzaz ostean arkituko zuten bere semeetako ura bere zuzenbidezko oiñordekotzat ezagutua izan zedilla ta beste anaiek begirunez ta itzalez olakotzat artua. Bere aitagandik ereztuna artu zunak aitak berekin egin zuna berbera egin zun bere ondokoarekin, eta onela ereztuna eskuz-esku igaro zan belaunaldi batzutan. Azkenik, iru seme eder, onbidetsu ta esaneko zeuzkan eta orrexegatik berdinzki maite zitun gizon baten eskuetan erori zan. Seme bakoitzak ba-zekin ereztuna eukitzeak ematen zun eskubidea ta guziak aitaren obespena zala ta elkarren leian ari ziran aren zartzaroon, iltzean nork berari uzteko eskatzen ziola. Zurra zan eta guziak berdin maite zitun agureak ez zekin norgana etzin eta aietako bakoitzari ereztuna agindu zion ezkeru,

irurak atsegintzea nai izan zun. Ortarako, urregin trebe batengana isilpean yoan eta bi ereztun lenbizikoaren berdin-berdiñak egiteko agindu zion; ain berdiñak eta gero berak ere ezin izan zun ezagun egiazkoa zein zan. Bere azkena urbiltzen zitzaiola somatuz, aiek banakatu zitun, bereziki, bere semeen artean. Eta auek, irurek, aita ilda gero, yabegoa ta yabegai-deitura eskatu zuten zuzenbidez, aietako bakoitzak alakotzat ospatua nai zula, beste bien aurka bazan ere, ta bere ereztuna erakusten zula, beraren bidezko eskarien ondopetzat. Ereztnak, ordea, ain elkarren-antzekoak ziran eta ziñezkoa zein zan ezin ezagun. Eta auzi au epai-pean dago ta ez da oraiño erabaki.

Au berberau yazotzen da, ene yauna, Yainkoa'k iru erri bereziri emandako iru yaurespideai buruz egin didazun galdez. Aietako bakoitzak Yainkoaren yarauntsia daukala ta aren egiazko legearen zainzaille dala uste du. Iruretako zeñiek dauka? Ereztnakin yazo zan bezelaxe, auzia ez da oraindik erabaki.

Saladin'ek ezagutu bear izan zun yudua oso trebeki itzuri izan zitzaiola edatu zion saretik. Arkitzen zan egoera ari zabalki erakusteko erabakia artuta, berari onuratsu izatea ea nai zun galdetu zion, eta esan ere, aldi berean, egiteko erabakia zeukana, baldin erantzuna burutsu-ezagoa izan balitz. Melchisedech'ek, bear zitun dirutza guziak baitu zizkion eskuzabalki, eta Saladin'ek kopuru oriek zeatz-zeatz itzuli ez-eze, ura emaitz yoriz bete, gain-gaiñeko mail batean ezarri, ta beti adiskidegoaz goretzi ere egin zuen.

AMETZAGA TAR BINGEN'EK

EUSKERATUA

